

วรรณคดีวิจารณ์

“Are they shadows that we see?”

Samuel Daniel (1562-1619) ประพันธ์

โชติรส เพิ่มพิกุล : วิจารณ์

ผู้

เขียนอ่านพบบทประพันธ์นี้โดยบังเอิญ ในขณะที่กำลังรวบรวมข้อมูลทำเอกสารประกอบการสอนวิชาวรรณคดีอังกฤษและภูมิหลังวรรณคดีอังกฤษและอเมริกา ผู้เขียนไม่คุ้นเคยกับ Samuel Daniel เท่าใดนัก ทราบแต่เพียงว่าเขาเป็นนักกวีชาวอังกฤษซึ่งมีชีวิตอยู่ในช่วง คศ. 1562-1619²

อย่างไรก็ตาม โดยลักษณะเนื้อหาแล้ว “Are they shadows that we see?” นับเป็นตัวอย่างอันดีใน

การศึกษบทกวีแห่งความคิด “A poem of idea” ซึ่งโคลงกลอนดังกล่าวต้องแสดงทัศนคติหรือแนวความคิดที่ลึกซึ้งแก่ผู้อ่าน ผู้อ่านพบว่ากวีเลือกใช้ถ้อยคำการอุปมาอุปไมยและการจงใจที่ชาญฉลาด ทำให้ผู้อ่านเกิดการฝึกฝนทางความคิด และรู้จุดมุ่งหมายที่บทประพันธ์ต้องการสื่อออกมา

ในโคลงบทที่ชื่อ “Are they shadows that we see?” S.Daniel แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ “ความสุข” ไว้ดังนี้

“Are they shadows that we see?”

Feed apace then, greedy eyes,
On the wonder you behold:
Take it sudden as it flies,

สิ่งที่เราเห็นหรือคือเงา?

สิ่งที่เราเห็นมากับตานั่นหรือคือเงา
ถ้าเป็นแค่เงา มันหรือจะให้ความสุขได้
และแท้จริงแล้วความสุขก็เป็นเพียงเงา
ที่แยกจากกายเนื้อของเรา

When your eyes have done their part,
Thought must length it in the heart.¹

Are they shadows that we see?
And can shadows pleasures give?
Pleasures only shadows be,
Cast by bodies we conceive,
And we make the things we deem
In those figures which they seem.

But these pleasures vanish fast
which by shadows are expressed,
Pleasures are not, if they last,
In their passing is their best
Glory is most bright and gay
In a Flash, and so away.

ทุกกิจกรรมของชีวิตที่เราประกอบมันขึ้นมา
ก็อยู่ในรูปของเงา ดังนี้แล

แต่ความสุขเหล่านี้ที่อาศัยร่างเงา
มันมลายหายไปในช่วงพริบตา
ก็ถ้ามันอยู่คงทนละก็
เราไม่เรียกขานมันว่าความสุขหรอก
ความสุขจะเจิดจรัสที่สุด ในช่วงที่มันกำลังจะจากไป
เกียรติยศ ความงามสง่า จะสูงส่งและทอประกายเจิดจ้า
ในช่วงแวบที่มันผ่านมา และแล้วก็ลากลับไป

ดังนั้นเจ้าดวงตาที่หิวโหยไม่รู้อิ่มเอ้ย
จงดื่มกินความมหัศจรรย์ที่เจ้าได้รับให้เต็มที่เกิด
ถึงแม้ว่าเจ้าจะเพียงแค่นี้ได้เห็น
มีอายุยืนยาวไว้เป็นเจ้าของได้
และเมื่อสายตาของเจ้าได้ทำหน้าที่ทางกายนี้จบสิ้นแล้ว
จงปล่อยให้ความสุขนั้นเติบโตต่อไปในใจเจ้าเถิด

ในโคลง 18 บรรทัดบทนี้ ผู้อ่านสามารถพบแนวความคิด 3 ประการ ที่แยกออกจากกันและท้ายสุดประกอบเข้าด้วยกัน เพื่อแสดงทัศนคติ—แนวความคิดสุดยอดของผู้ประพันธ์ ดังนี้คือ

แนวความคิดหรือแรงจูงใจของกวี **ประการแรกคือ ความรู้สึกสุขสมทางกายภาพ** กวีมีความสงสัยและมีท่าที่ไม่พอใจกับความสุข ที่ดูเหมือนเป็นการแสดงออกทางกายที่ไม่ยืนยงถาวร กวีมีความเชื่อว่าความสุขเป็นสิ่งที่จับต้องได้ แต่ไม่คงทน เพราะฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าความรู้สึกสุขสมทางกายภาพนี้ ได้นำกวีไปสู่แนวความคิดเรื่องการปฏิเสธการมีอยู่ของตัวตน กล่าวคือความสุขเป็นอนัตตา แต่แทนที่เขาสงสัยข้อคิดหรือปรัชญาที่ลึกซึ้งเกี่ยวกับลัทธิธรรมดังที่ผู้อ่านคาดหวัง เขากลับเสนอแนวความคิด **ประการที่สองคือ ให้เราหยิบยืมความสุขนั้นไว้อย่างรวดเร็ว** ถึงแม้จะตระหนักถึงความจริงที่ว่าความสุขนั้นผ่านมาและผ่านไปในช่วงเวลาเพียงชั่วพริบตา (เกี่ยวกับบทร้อยกรองที่มีแก่นของเรื่อง (Theme) ทำนองนี้ เรามี

ศัพท์ทางวรรณคดีที่ใช้เรียกแก่นเรื่องแบบนี้ว่า “Carpediem” (ละติน) หรือ “Seize the day” (อังกฤษ) ซึ่งแปลได้ความว่า “ทำวันนี้ให้มีความสุขสูงสุด---ให้ได้รับประโยชน์แก่ตนให้มากที่สุด” หรือตรงกับสำนวนภาษาอังกฤษ ที่ว่า “to make the most of the day”)

Daniel จบบทประพันธ์ของเขาว่า “Thought must length it in the heart” ทำให้ผู้อ่านได้ทราบถึงปรัชญาความสุข **ประการที่สาม** ของเขา ซึ่งมีอยู่ว่า **ความคิดคำนึงถึงความสุขที่ผ่านไปนั้นมิได้หมายความว่าความสุขได้จากมนุษย์ไปแล้ว** หรือมนุษย์เราไม่มีความสุขหลงเหลือในชีวิตอีกต่อไปแล้ว ในทางตรงกันข้ามความคิดของมนุษย์เป็นจุดสูงสุดที่ความสุขจะพึงมีจะพึงอยู่ หรือจะพึงเป็น และในความคิดนี้ก็อีกเช่นกัน ที่ความสุขจะถูกรักษาไว้อย่างไม่มีวันเปลี่ยนแปลงด้วยความคิดคำนึงนั้นอยู่ในสมองในกายของมนุษย์และมิได้มีการแสดงออกมาเป็นลักษณะทางกายภาพนั่นเอง